

พลังแห่งสันติวิธี
The Force of Nonviolence: An Ethico-Political Bind

Judith Butler เขียน
พงษ์ประภัสร์ แสงสุริยง แปล
ราม โสธรประภากร บรรณาธิการแปล

อรรถสิทธิ์ สิทธิดำรง คำนิยาม

พลังแห่งสันติวิธี

The Force of Nonviolence: An Ethico-Political Bind

Copyright © 2020 by Judith Butler

All rights reserved.

Thai language translation copyright © 2022 by Sam Yan Press

All rights reserved.

Judith Butler เขียน

พงษ์ประภัสร์ แสงสุริยง แปล

ราม ไรธปริภากร บรรณาธิการแปล

พิมพ์ครั้งแรก: มกราคม 2566

ISBN: 978-616-8209-52-3

ราคา 280 บาท

ผู้ก่อตั้งสำนักพิมพ์: เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล
บรรณาธิการบริหาร: กฤตภาส เชษฐเจริญรัตน์
บรรณาธิการอำนวยการ: จิรปรียา แซ่มู่

บรรณาธิการเล่ม: จิรปรียา แซ่มู่

พิสูจน์อักษร: ณัชชา สีนคีรี

ออกแบบปก: กัลย์จรรย์เงินละออ

จัดรูปเล่ม: จิลาวัลย์ บุญเกิด

ผู้รับผิดชอบการพิมพ์: สำนักพิมพ์สำนักนิติตสามย่าน

ที่อยู่: บริษัท นิติตสามย่าน จำกัด

364/99 ซอยศูนย์วิจัย 4 เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10310

Email: contact@samyangpress.org

Website: www.samyangpress.org

Facebook: สำนักพิมพ์สำนักนิติตสามย่าน

Twitter & Instagram: @samyangpress

Online Store: <https://samyangpress.bentoweb.com/th>

โรงพิมพ์: ภาพพิมพ์

ที่อยู่: 45/14 หมู่ 4 ถ.บางกรวย-จตุรนต์ ต.บางขุน อ.บางกรวย

นนทบุรี 11130 โทรศัพท์ 0-2879-9154-6 โทรสาร 0-2879-9153

จัดจำหน่าย: สายส่งศึกชิด บริษัท เคล็ดไทย จำกัด

สารบัญ

คำนำ	6
คำนิยม	10
กิตติกรรมประกาศ	11
บทนำ	13
1 สันติวิธี ความควรค่าแก่ความโศกเศร้า และข้อวิพากษ์ปัจเจกนิยม	42
2 เพื่อปกป้องรักษาชีวิตผู้อื่น	86
3 จริยศาสตร์และการเมืองของสันติวิธี	129
4 ปรัชญาการเมืองในพรอยด์: สงคราม การทำลาย ความคลั่ง และสมรรถนะเชิงวิพากษ์	185
บทส่งท้าย: คิดใหม่เกี่ยวกับความเปราะบาง ความรุนแรง การต่อต้าน	223
ประวัติผู้เขียน	247
ประวัติผู้แปล ประวัติบรรณาธิการแปล ประวัติผู้พิสูจน์อักษร และ ประวัติผู้จัดรูปเล่ม	248

เมื่อใดก็ตาม และมากเท่าใดก็ตาม ที่มีช่องให้ใช้อาวุธ
หรือกำลังทางกาย หรือกำลังดิบเถื่อน ความเป็นไปได้ของ
พลังแห่งจิตวิญญาณ ณ ที่นั้น ก็จะมีน้อยลงไปตามนั้น
- มหาตมะ คานธี -

ทางเลือกในปัจจุบันไม่ใช่ระหว่างความรุนแรงกับสันติวิธีอีกต่อไป
แต่คือระหว่างสันติวิธีกับการไม่มีอยู่
- มาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์ -

มรดก (ของสันติวิธี) ไม่ใช่มรดกของปัจเจกคนใดคนหนึ่ง
แต่คือมรดกร่วมของคนจำนวนมาก ที่ยืนหยัดร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว
เพื่อประกาศว่าพวกเขาจะไม่ยอมแพ้ต่อพลังของการเหยียดเชื้อชาติ
และความไม่เท่าเทียมอีกต่อไป
- แองเจลา เดวิส -

คำนำ

The Force of Nonviolence: An Ethico-Political Bind (Verso, 2021) สามารถอ่านได้ต่อเนื่องต่อจากข้อเขียนของจูดีธ บัตเลอร์ ในหนังสือเล่มก่อนหน้าของเธอที่ชื่อว่า *Notes Toward a Performative Theory of Assembly* (Harvard University Press, 2018) ในทั้งสองเล่มนี้ บัตเลอร์ได้ย้อนกลับมาทบทวนประเด็นหลักๆ ในงานทางปรัชญาของเธอ เช่น ความโศกอาลัย (grieving) ความเปราะบาง (precariousness) และการปฏิบัติการแสดง (performativity) แต่จะมุ่งจุดสนใจไปที่การต่อสู้และข้อเรียกร้องของขบวนการทางสังคมใหม่ๆ เป็นสำคัญ หนังสือทั้งสองเล่มไม่ได้นำเสนอทฤษฎีที่เป็นระบบระเบียบหรือกว้างขวางครอบคลุมประเด็นที่กล่าวถึง หากแต่เป็นการถอดบทบรรยายของบัตเลอร์ ที่ได้บรรยายไว้ในที่ต่างๆ จากทั่วทุกมุมโลกในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา กระนั้นก็ดี

แม้หนังสือเหล่านี้จะเป็นเพียง “บทบันทึก” หรือ “เศษเสี้ยว” ที่ว่าด้วยการประท้วงและสันติวิธี แต่มันก็เผยให้เห็นชีวิตร่วมสมัยได้อย่างมีเอกลักษณ์และทรงพลัง

ในโลกที่ถูกห้ามนั้นด้วยความรุนแรง การเรียกร้องถึงสันติวิธีดูช่างไร้ความหมาย ดังที่บัตเลอร์เองก็ยอมรับ รัฐใช้มนต์เสน่ห์เรื่องความรุนแรงอย่างมียุทธศาสตร์ เพื่อตีตราการกระทำทางการเมืองรูปแบบต่างๆ ที่ท้าทายสถานภาพเดิม (status quo) แม้กระทั่งในเวลาที่มีการกระทำเช่นนั้น จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางกายภาพในรูปแบบใดๆ เลยก็ตาม รัฐไม่เพียงผูกขาดความรุนแรงแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ดังที่มักซ์ เวเบอร์ (Max Weber) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ได้ชี้ให้เห็นในผลงานชิ้นโด่งดังอย่าง *Economy and Society* (1922) แต่รัฐยังผูกขาดว่าเราสามารถพูดอะไรเกี่ยวกับความรุนแรงได้ด้วย เราพบตัวอย่างของเรื่องนี้ได้มากมายในการเมืองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมสมัย ทั้งจากเมียนมา ลาว มาจนถึงไทย ในวาทกรรมของรัฐ แม้กระทั่งการประท้วงอย่างสันติวิธีก็อาจถูกตีกรอบว่าเป็นความรุนแรงหรือการก่อการร้ายรูปแบบหนึ่งได้ ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกลงโทษอย่างรุนแรง

การพูดถึง “พลังแห่งสันติวิธี” (force of nonviolence) ดูจะกลายเป็นเหตุผลให้ผู้นำรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือที่อื่นๆ หันมาใช้มนต์เสน่ห์เรื่องความรุนแรง หรือจงใจใช้มนต์เสน่ห์ดังกล่าวในทางที่ผิดในภาษาละติน *violentia* มาจาก *vis* หรือ พลัง กล่าวคือ ในมุมมองแบบนี้ ก็คือการใช้พลังกำลัง (มักจะเป็นพลังทางกายภาพ) ที่สื่อถึงการกระทำที่รุนแรง แล้วสันติวิธีจะถือว่าเป็นการใช้พลังกำลังได้อย่างไร?

แม้งานเขียนของบัตเลอร์จะมุ่งความสนใจไปที่ชนบทคิดเรื่องความรุนแรงแบบยุโรป เช่น โทมัส ฮ็อบส์ (Thomas Hobbes) มักซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ว็อลเทอร์ เบนยามิน (Walter Benjamin) ฌาคส์ แดร์ริดา

(Jacques Derrida) แต่งานของเธอก็มีร่องรอยประทับอยู่ในอีกคนหนึ่ง ไปพร้อมๆ กัน นั่นคือ ขนบที่มองว่าสันติวิธีไม่ใช่แค่เพียงการต่อต้านรูปแบบหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งด้วย ซึ่งเป็นขนบที่ย้อนรอยกลับไปได้ถึงผลงานและการเคลื่อนไหวของคนอย่างลีโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoy) มหาตมะ คานธี (Mahatma Gandhi) และมาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์ (Martin Luther King Jr.) บัตเลอร์ ซึ่งสมาทานขนบคิดนี้ได้ย่ำเตือนเราว่า สันติวิธีก็จำเป็นต้องใช้พลังกำลังเช่นกัน และบ่อยครั้งก็ใช้พลังมากกว่าความรุนแรงเสียอีก สันติวิธีไม่ใช่ “อาวุธของผู้อ่อนแอ” ของผู้ที่ไม่สามารถหยิบอาวุธลุกขึ้นสู้ผู้กดขี่ได้ด้วยเหตุเพราะว่าจนตรอก สันติวิธีคือความพยายามใช้ชีวิตอย่างกล้าหาญ ณ ที่นี้ ณ ตอนนี ในแบบที่เราควรจะมีชีวิตอยู่ในสังคมที่ปราศจากความรุนแรงโดยสมบูรณ์ และดังที่นักเคลื่อนไหวคนแล้วคนเล่าได้ชี้ให้เห็นในทศวรรษที่ผ่านมา เราจำเป็นต้องใช้พลังและความแข็งแกร่งมหาศาลเพื่อกระทำการในหนทางเช่นนี้ ขณะเดียวกับที่ต้องเผชิญหน้ากับการตอบโต้ของรัฐที่จะมีความรุนแรง *The Force of Nonviolence* คือการสดุดีแต่พลังที่บ่อยครั้งมักถูกกลืนพลังที่นักเคลื่อนไหวได้เผยให้เห็นในการต่อสู้เพื่อต่อต้านการกดขี่และทรราชย์ ไม่ว่าจะแห่งหนใดในโลกนี้

บัตเลอร์พยายามสร้างบทสนทนาไม่ใช่แค่กับฝ่ายขวาทางการเมือง ผู้คิดว่าการประท้วงทุกรูปแบบ รวมถึงแบบสันติวิธี มักจะมีความรุนแรงและไม่ชอบธรรม แต่ยังพยายามแลกเปลี่ยนกับฝ่ายซ้ายทางการเมืองด้วย ผู้คิดว่าสันติวิธีนั้นเป็นอุดมคติที่ไร้เดียงสาและอันตราย และมีเพียงการปฏิบัติด้วยความรุนแรงเท่านั้นที่จะนำมาซึ่งเสรีภาพได้ หนังสือเล่มนี้ซึ่งกระจ่างชัดและเข้าถึงได้สำหรับคนทั่วไปที่ไม่ใช่ นักวิชาการ ได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่าปรัชญาช่วยอะไรเราได้บ้างในการสะท้อนคิดถึงปัจจุบันกาล ใครก็ตามที่สนใจทำความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมการเมืองไทยร่วมสมัย ก็

พบว่า หนังสือเล่มนี้ของบัตเลอร์ ที่แม่เล่มจะบางแต่ก็ล้ำยุค ถือว่าเป็น
แหล่งกำเนิดที่จะสร้างแรงบันดาลใจได้อย่างมหาศาล

เอิร์ลโต โซซา โตส ซานโตส

ปารีส, เมษายน 2022